

Podgorica, 7.jul 2011.

VRATITI INSTITUT GRAĐANSKE INICIJATIVE U USTAV

Centar za građansko obrazovanje (CGO) je nedavno uputio inicijativu Vladi Crne Gore kojom je pozvao da se pristupi i promjeni ustavne norme koja definiše „pravo građanske inicijative“. Iz Kabineta Predsjednika Vlade je došao negativan odgovor i obavještenje: „...da je za Vladu kao predlagača promjena Ustava u ovom trenutku prihvatljivo da se Ustav promjeni samo u odnosu na potrebu jačanja nezavisnosti pravosuđa, te da sve druge inicijative za promjenu Ustava otvaraju niz drugih kompleksnih pitanja.“

Iz navedenog odgovora vidi se da pitanje građanske inicijative u Vladi izjednačavaju sa svim drugim eventualnim pitanjima, što je nedopustivo. Očigledno je potrebno ponoviti neke jasne i jednostavne argumente u prilog razlogu da se ovo loše ustavno rješenje mijenja. U članu 93. stoji: „Pravo predlaganja zakona ima i šest hiljada birača, preko poslanika koga ovlaste“. Ovom izmjenom konteksta, a i suštine podnošenja „građanske inicijative“ je ukinuto stečeno pravo građana Crne Gore Ustavom iz 1992. da sami pokreću inicijativu, ispune propisane uslove i istu brane pred Skupštinom Crne Gore i javnošću. Ovakvim određenjem se svaka građanska inicijativa pretvara u partijsku, jer činjenica da će inicijativu, bilo da je ona u formi prijedloga zakona ili nekoj drugoj, predstavljati poslanik/ca određene političke grupacije neminovno vodi etiketiranju i same inicijative i podnosioca iste.

CGO podsjeća da član 2 Ustava Crne Gore reguliše pitanje neposredne građanske demokratije. I njime je garantovano da: „Građanin vlast ostvaruje neposredno i preko slobodno izabраних predstavnika.“ U skladu sa tim bi trebao da bude i čl. 93. Ustava koji bi kroz uređenje „građanske inicijative“ morao afirmisati proklamovani ustavni princip neposredne demokratije, kao i da uvaži činjenicu da je crnogorski građanin nosilac crnogorskog suvereniteta.

Takođe, u samom odgovoru Vlade stoji da pravosuđe nema potreban nivo nezavisnosti, ali je i laiku jasno da se samim ustavnim promjenama, iako neophodnim u ovom dijelu, pravosuđe neće učiniti nezavisnijim, kao što je jasno da Ustav mora pretrpjeti značajne izmjene koje bi omogućile brži razvoj demokratskih instituta i zaživljavanje vladavine prava, **a jedna od potrebnih izmjena je i depolitizacije građanske inicijative.**

Promjene Ustava ne bi smjele proći bez izmjene i ove kategorije, jer bi upravo vraćanje instituta „građanske inicijative“ bio doprinos procesu demokratizacije crnogorskog društva, izgradnji građanskog društva i daljem utemeljenju evropskih

Centar za građansko obrazovanje
Centre for civic education

vrijednosti. Ustanovljavanje mogućnosti za artikulaciju neposredne demokratije u crnogorskom društvu, koja je već bila definisana Ustavom iz 1992, neophodan je čin u nastupajućem procesu decentralizacije i jačanja participativne demokratije, ma koliko se tome opirale postojeće partijske elite.

Ustavi susjednih zemalja (npr. Srbije) ili onih koji su nekad dijelili naš pravni sistem, a sada su u EU (npr. Slovenije), kao ni zemlje sa ukorijenjenom demokratskom tradicijom, ne poznaju ograničenje po kojem se građani prilikom podnošenja prijedloga zakona moraju odrediti prema poslaniku neke političke partije.

CGO poziva Vladu Crne Gore da preispita svoj stav oko ovog pitanja, kao i same poslanike koji ovu izmjenu zanemariju iako ona mnogo više može uticati na kvalitet života građana nego neke od najavljenih izmjena Ustava.

Daliborka Uljarević,

Izvršna direktorka